

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВОЛОНТЕР» У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Сіньова Людмила Миколаївна,

доцентка кафедри трудового права та права соціального забезпечення
Навчально-наукового інституту права
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
кандидат юридичних наук, доцентка, e-mail: Sinyova@ukr.net

Світове співтовариство визнає волонтерський рух способом збереження та зміцнення загальнолюдських цінностей, реалізації прав і обов'язків громадян, особистісного зростання шляхом усвідомлення людського потенціалу [1, с. 3]. Волонтер – людина, яка «добровільно надає безоплатну соціальну допомогу та послуги особам з інвалідністю, хворим особам та соціальним групам, що опинилися в складній життєвій ситуації, називають волонтером» [2, с. 12].

Волонтери (добровольці) – це люди, які свій вільний час витрачають на благо суспільства. У Всесвітній декларації Добровольців сказано, що вони мають право присвячувати свій талант, час, енергію індивідуальним і колективним акціям, не очікуючи винагороди [3].

Слово волонтер походить від французького *volontaire*, яке в свою чергу походить від латинського *voluntarius*, і в дослівному перекладі означає доброволець, бажаючий. У XVII-XIX століттях волонтерами називалися люди, які добровільно йшли на військову службу [4, с. 10]. В Словнику української мови визначено, що волонтер, а, чол., заст. той, хто став на військову службу за власним бажанням; доброволець. Всупереч забороні короля по всій Франції формувались загони волонтерів, які поспішали на захист Парижа [5].

В Законі України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» [6] від 13.12.2022 року № 2834-IX зазначено, що волонтер сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності (далі – волонтер) – фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги за напрямом утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про волонтерську діяльність» [7] від 19.04.2011 року № 3236-VI волонтер – фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги.

Волонтерами можуть стати громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які є

дієздатними. Неповнолітні особи здійснюють волонтерську діяльність за згодою батьків (усиновлювачів), прийомних батьків, батьків-вихователів або піклувальника.

Неповнолітні особи не можуть надавати волонтерську допомогу за напрямами, визначеними абзацами восьмим, десятим, тринадцятим – п'ятнадцятим частини третьої статті 1 даного Закону, а також у медичних закладах.

Іноземці та особи без громадянства здійснюють волонтерську діяльність через організації та установи, що залучають до своєї діяльності волонтерів, інформація про які розміщена на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері волонтерської діяльності.

Волонтери надають волонтерську допомогу на базі організації чи установи, що залучає до своєї діяльності волонтерів, на підставі договору про провадження волонтерської діяльності, укладеного з такою організацією чи установою, або без такого договору. Волонтери можуть надавати волонтерську допомогу індивідуально, при цьому вони зобов'язані повідомляти отримувачів волонтерської допомоги про те, що вони не співпрацюють з організаціями та установами, що залучають до своєї діяльності волонтерів. Волонтери не можуть надавати волонтерську допомогу індивідуально за напрямами, визначеними абзацами сьомим і восьмим частини третьої ст. 1 зазначеного Закону.

Волонтер може отримати посвідчення волонтера, здійснюючи волонтерську діяльність в організаціях та установах, що залучають до своєї діяльності волонтерів.

Варто наголосити, що волонтер має право на: належні умови здійснення волонтерської діяльності, зокрема, отримання достовірної, точної та повної інформації про порядок та умови провадження волонтерської діяльності, забезпечення спеціальними засобами захисту, спорядженням та обладнанням; зарахування часу здійснення волонтерської діяльності до навчально-виробничої практики в разі її проходження за напрямом, що відповідає отримуваній спеціальності, за згодою навчального закладу; відшкодування витрат, пов'язаних зі здійсненням волонтерської діяльності, передбачених ст. 11 зазначеного Закону; інші права, передбачені договором про провадження волонтерської діяльності та законодавством.

Також волонтер зобов'язаний: сумлінно та своєчасно виконувати обов'язки, пов'язані з провадженням волонтерської діяльності; у випадках, визначених законодавством, проходити медичний огляд та надавати довідку про стан здоров'я; у разі необхідності проходити подальшу підготовку (перепідготовку); не допускати дій і вчинків, які можуть негативно вплинути на репутацію волонтера, організації чи установи, на базі якої провадиться волонтерська діяльність; дотримуватися правового режиму інформації з обмеженим доступом; у разі укладення договору про провадження волон-

терської діяльності та одностороннього розірвання договору з ініціативи волонтера відшкодовувати прямі збитки, завдані ним, якщо це передбачено договором; відшкодовувати майнову шкоду, заподіяну внаслідок здійснення ним волонтерської діяльності, відповідно до закону.

Таким чином, волонтер – фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер.

Як фізична особа, волонтер добровільно здійснює саме – шляхом надання волонтерської допомоги. Зміст такої допомоги зумовлений правами та обов'язками волонтерів, які, у відповідності до закону, – соціально зорієнтовані [8, с. 93]. Волонтерська діяльність особливо під час війни є суттєвою допомогою як державі так і суспільству, які не шкодують ні свого часу, ні свого здоров'я. Волонтери завжди приходять на допомогу у будь-який час і пору року. Волонтери є творцями історії та нашої майбутньої перемоги.

Список використаних джерел

1. Горелов Д. М., Корнієвський О. А., Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. К.: НІСД, 2015. 36 с.
2. Зверева І., Лактіонова Г. Волонтерство в соціально-педагогічній діяльності. Київ: Науковий світ, 2001. 129 с.
3. «Волонтер – це промінчик сонця, це не робота, не хоббі, не захоплення – поклик» URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/en/virtual-exhibitions/1585-volonter> (дата звернення 10.02.2024)
4. Новий статус – нові можливості волонтерство людей поважного віку URL: https://www.dvv-international.org.ua/fileadmin/files/eastern-neighbors/Ukraine_pics/Publications/New-status-new-possibilities_2017-min.pdf (дата звернення 10.02.2024)
5. Словник української мови: в 11 томах. — Том 1, 1970. — Стор. 730.
6. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності : Закон України від 13.12.2022 року № 2834-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text> (дата звернення 11.02.2024)
7. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 № 3236-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 42, ст. 435.
8. Сіньова Л.М., Мельник М.Б. Велика українська юридична енциклопедія. Київ: “Видавництво Людмила”, 2020: Право соціального забезпечення / редкол.: М.І. Іншин (голова), О.Я. Ярошенко (заступник голови), Н.М. Хуторян, Г.І. Чанишева, Н.М. Вапнярчук. 2020, 912 с.